

хеології значну увагу приділяє науково-організаційній роботі. Він — заступник голови вченої ради Інституту та Спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій, а також член наукових або науково-методичних рад інших організацій (Міністерства культури та туризму, Держбуду України, Головного управління з охорони культурної спадщини Київської міськдержадміністрації, Національного заповідника «Софія Київська», Національного Киє-

во-Печерського історико-культурного заповідника) тощо.

Вітаючи Гліба Юрійовича з 60-річчям, бажаємо йому міцного здоров'я і якнайшвидшої та найповнішої реалізації усіх творчих задумів і планів, а також заслуженого успіху і визнання, адже як стверджували мудрі римляни: «У фортуни не такі довгі руки, як нам здається, вона хапає лише тих, хто лине до неї».

М.А. САГАЙДАК

ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛАРИСИ ІВАНІВНИ ВІНОГРОДСЬКОЇ

---

5 лютого 2007 р. Інститут археології НАН України відзначав ювілей Лариси Іванівни Виногородської. Дитинство Лариси Іванівни припало на важкі післявоєнні роки і пройшло в м. Комсомольськ Хабаровського краю (Росія). Напевно, саме там на безкрайніх просторах Приамур'я, серед однолітків юного міста сформувалися відкритість, простота та ширість цієї людини. Нині подібні молодіжні колективи назвали б неформальними. Неформальними були й стосунки, що не залишали місця для фальші.

До Києва родина Лариси Іванівни переїхала в 1963 р., і вона одразу ж потрапила на роботу до «Київпроекта», де і працювала досить довгий час. Можливо, враження від першої роботи і визначили її подальший науковий інтерес до архітектурної спадщини пізньосередньовічної

України. Вищу освіту Лариса Іванівна отримала в Київському державному художньому інституті.

До Інституту археології вона потрапила в 1974 р. на посаду художника. З 1987 р. працювала на посаді молодшого наукового співробітника відділу давньоруської та середньовічної археології, в якому працює і нині. Перші археологічні роботи Л.І. Виногородської були пов'язані з розкопками Новгород-Сіверського, Білої Церкви, Василькова, Монастирка, Києва. З 1987 до 1990 рр. вона брала участь у виконанні планової теми «Давні поселення X—XIII ст.» і працювала у складі археологічної експедиції під керівництвом В.О. Петрашенко на розкопках поселення біля с. Григорівка Канівського р-ну. Поступово молода дослідниця зосередилася на добі українського середньовіччя (XVI—XVII ст.), розпочавши самостійні археологічні розвідки та охоронні роботи на пам'ятках пізнього середньовіччя на Поділлі та Середньому Подніпров'ї. На той час вона вже очолювала пізньосередньовічний загін, що проводив обстеження замків на Поділлі, охоронні роботи на замчищах біля смт Пилява та Зіньків Хмельницької обл. і Трахтемирівському заповіднику Черкаської обл.

У 1987 р. у відділі затвердили тему кандидатської дисертації Л.І. Виногородської «Кахлі Середнього Подніпров'я XIV — середини XVIII ст.», яку вона успішно захистила у травні 1993 р. За темою дисертації дослідниця підготувала до друку монографію, яку, на жаль, і досі не опубліковано через брак коштів.

У січні 2006 р. Л.І. Виногородську переведено на посаду старшого наукового співробітника. На цей час Лариса Іванівна — автор понад 80 праць, присвячених проблемам давньоруської та пізньосередньовічної археології України. Її польову діяльність зосереджено на розкопках середньовічних міст-укріплень на Поділлі та Середньому Подніпров'ї: Старокостянтинова, Вінниці, Брацлава, Полтави, Трахтемирівського заповідника, Батурина та Теробовлі. Крім того, дослідниця встигає надавати методичну допомогу при розкопках середньовічних пам'яток: вона кон-

сультувала розкопки в Невіцькому замку, Бахчисараї, замку «Ракочі» під Меджибожем.

Незважаючи на колосальну завантаженість науковою роботою і дослідницькими проектами, Лариса Іванівна підняла на ноги і вивела у самостійне життя власних дітей, ніколи не економить час на спілкуванні з колегами по роботі, не шкодує сил та енергії для навчання молодих спеціалістів, які потрапляють до нашого відділу.

Шановна, Ларисо Іванівно, ми щиро вітаємо Вас із ювілеєм і зичимо здоров'я, щастя, наснаги й подальших творчих звершень.

Книжковий огляд

О.В. Каряка. ФОРМУВАННЯ АНТИЧНОГО РОЗДІЛУ ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОТЕКИ «АНТИЧНА ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА»

Останнім часом широку популярність отримали бібліотеки на електронних носіях інформації. Особливого поширення вони набули в Інтернеті, а також як збірки певної літератури на електронних носіях (переважно на компакт-дисках), що значно розширило обсяг доступної літератури для читачів. Однак цей процес представлено досить однобоко. Інтернет-джерела здебільшого розраховані на пересічного споживача побутової інформації. Спеціальна наукова література туди потрапляє у досить обмеженій кількості, оскільки потребує додаткової кваліфікованої обробки джерел із метою розміщення її, наприклад, на Інтернет-сайтах. Величезна кількість книжок, виданих до 1990-х рр., як і раніше, переважно доступна лише в звичайних бібліотеках, хоча пошук їх значно спростився, адже каталогами багатьох західних бібліотек можна користуватися в «он-лайновому» режимі. Значним досягненням у справі розширення доступності наукової інформації є паралельне видання наукових журналів як в електронному, так і звичайному вигляді. Яскравим прикладом тут може слугувати власне видання «Археології» ІА НАН України (<http://www.iananu.kiev.ua/Institute/uaa1.html>), або «Український історичний журнал» Інституту історії НАН України (<http://www.history.org.ua/journal/index.htm>).

Проте серйозною залишається проблема дублювання та переносу інформації з тих чи інших видань, особливо тих, що практично або майже не доступні в Україні. Новітні технології надають нам нові можливості у використанні електронної копіювальної техніки. Значно розширюється спектр можливостей обробки та обсяги зберігання інформації. З використанням комп'ютерів з'явилася можливість створювати цілі бібліотеки цифрових фотокопій та

інших електронних варіантів зберігання текстової та графічної інформації. В цьому випадку обсяги таких бібліотек обмежуються лише «дисковим простором» комп'ютерів, на яких локалізуються ці збірки інформації.

Автором статті було зроблено спробу створити таку бібліотеку на базі персональних комп'ютерів відділу античної археології ІА НАН України. Головний обсяг здобутих видань було отримано завдяки цифровому фотокопіюванню, здебільшого західної літератури, малодоступної в Україні. На цей час для співробітників Інституту загальнодоступними є майже 90 джерел, що охоплюють близько 10 тис. фотокопій цієї бібліотеки і містять наукову літературу, присвячену переважно проблемам античної історії та археології Причорномор'я і античного світу в цілому. Фотокопії зберігаються на комп'ютері античного відділу в найпоширенішому з електронних графічних форматів — *.jpg, доступному для перегляду та копіювання майже на всіх персональних комп'ютерах. Для надійного збереження інформації бібліотеку скопійовано на компакт-диски. Для більш зручної роботи з окремими виданнями нині створюється електронний тематичний каталог, за допомогою якого можливий швидкий пошук необхідної інформації.

Бібліотека містить копії видань англійською, німецькою, французькою, італійською, іспанською, румунською, болгарською, польською, грецькою та турецькою мовами. Нижче наведено перелік монографій, збірників статей та текстів доповідей деяких конференцій, більшість з яких відсутні в Україні.

Окремі видання та збірки статей, присвячені загальним питанням вивчення керамічних знахідок різних епох та культури «Archaeology and clays», ed. by Isabelle C. Druc, BAR